

zácie je tento faktor ďalším, pre ktorý nie je možné na islam hľadieť ako na jednoliaty homogénny celok.

Pozoruhodným je i popis invenčnosti výkladu koránu pri uplatňovaní rodinného práva. V tejto súvislosti prof. Bogdan poukazuje na odlišné postavenie a práva manželov pri rozvode manželstva. Muž môže na rozdiel od ženy ukončiť manželstvo, a to jednostranne vyslovením slova taqlid. Odlišnosť postavenia žien v manželskom zväzku je zrejmá. Autor však poukazuje na zaujímavý jav, kedy je pri uzatváraní manželstva žene udeľované splnomocnenie

k tomu, aby v budúcnosti mohla sama (formálne síce ako splnomocnenec manžela) ukončiť manželstvo.

Kniha obsahuje mnoho podobných popisov a nahliadnutí do faktického uplatňovania práva v jednotlivých krajinách. Považujem ju za vhodný základ pre štúdium porovnávacieho práva. Pomáha poukázať na závoj neznalosti, ktorým sme veľakrát obklopení pri štúdiu cudzích právnych poriadkov. Zdôrazňuje dôležitosť skúmania sociálnej reality a súvisiacich faktorov, aby sme mohli pochopiť obsah zahraničnej právnej úpravy.

KOLBA, J., ŠULÁKOVÁ, M.: Nemajetková újma spôsobená protiprávnym výkonom verejné moci

Praha: Leges, 2014, 208 s. ISBN 978-80-7502-027-7.

Jana Klesniaková*

Výkon verejnej moci nie je bezchybný ani bezproblémový. Často dochádza v dôsledku rôznych pochybení zo strany štátu či územných samosprávnych celkov k vydaniu nezákonného rozhodnutia či k nesprávnemu úradnému postupu. Následkom takéhoto nesprávneho výkonu verejnej moci je vznik škody (majetkovej ujmy) alebo nemajetkovej ujmy (morálna ujma, ujma na zdraví) v sfére poškodeného. Uvedené negatívne následky je nevyhnutné odškodniť v podobe náhrady škody či poskytnutia primeraného zadosťučinenia za nemajetkovú ujmu. Zodpovedným a povinným subjektom k odškodneniu ujmy spôsobenej nezákonným rozhodnutím alebo nesprávnym úradným postupom je práve štát, ak ujma vznikla pri výkone štátnej moci, alebo územný samosprávny celok, ak ujma vznikla pri výkone verejnej moci zverenej mu zákonom v rámci samostatnej pôsobnosti. Uvedená problematika je ústrednou témou knižnej publikácie „Nemajetková újma spôsobená protiprávnym výkonom verejné moci“ spracovanej autorskými debutantmi J. Kolbom a M. Šulákovou. Kompetentnosť a odbornosť popísať a analyzovať problematiku zodpovednosti štátu za nemajetkovú ujmu spôsobenú nesprávnym výkonom verejnej moci hore uvedeným autorským kolektívom deklarujú ich praktické skúsenosti zo súdnej praxe ako aj publikácia

odborných článkov (príspevkov) z uvedenej oblasti. Precízna práca s rozhodovacou činnosťou českých všeobecných súdov, Ústavného súdu ČR ako aj judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva a prehľad v účinných právnych predpisoch upravujúcich rôzne oblasti zodpovednosti štátu za ujmu pri nesprávnom výkone verejnej moci z oblasti trestného práva, občianskeho práva, ústavného práva či správneho práva robia publikáciu zaujímavou a originálnou.

Z obsahového hľadiska rozpracúva publikácia problematiku aplikácie zákona č. 82/1998 Sb., o zodpovednosti za škodu spôsobenou pri výkone verejné moci rozhodnutím alebo nesprávnym úradným postupom a o zmene zákona České národnej rady č. 358/1992 Sb., o notáriách a jejich činnosti (notársky rád) ve znění pozdějších předpisů (ďalej len „zákon č. 82/1998 Sb.“) a konkrétne podmienky poskytnutia primeraného zadosťučinenia za nemajetkovú ujmu spôsobenú nezákonným rozhodnutím alebo nesprávnym úradným postupom poškodenému s dôrazom na zmeny právnej úpravy, ktoré zakotvili právo na odškodnenie nemajetkovej ujmy do zákona č. 82/1998 Sb., a to zákonom č. 160/2006 s účinnosťou od 27. 4. 2006.

Publikácia je štrukturovaná do ôsmich logicky na seba nadväzujúcich kapitol. Úvod do problematiky, ktorú autori rozoberajú v publikácii, prináša prvá kapitola výkladom základných pojmov (verejná moc, polemika v otázke charakteru nároku na náhradu

* JUDr. Jana Klesniaková, študentka doktorandského študijného programu na Katedre trestného práva Právnickej fakulty MU v Brne.

du ujmy – súkromnoprávny či verejnoprávny nárok, rozbor prameňov nároku a okruh zodpovedných subjektov povinných k náhrade ujmy), ktoré súvisia s odškodňovaním nemajetkovej ujmy spôsobenej pri nesprávnom výkone verejnej moci.

V druhej kapitole je veľmi bravúrne zachytená problematika účelu poskytovania peňažného plnenia (satisfakcie) za spôsobenú ujmu poškodenému. Veľmi oceňujem analýzu rozdielov medzi pojmami „škoda“ a „nemajetková ujma“. Autori správne a vyčerpávajúco zachytili právnu úpravu oboch termínov v predchádzajúcej občianskoprávnej úprave (zákon č. 40/1964 Sb., Občiansky zákoník) a v novom občianskom zákoníku (zákon č. 89/2012 Sb., Občiansky zákoník) vrátane rozdielov v právnom vymedzení vzájomného vzťahu škody a nemajetkovej ujmy, ktoré rekodifikácia súkromného práva priniesla. Druhá kapitola okrem vymedzenia termínu „nemajetková ujma“ poukazuje aj na úskalía spojené s poskytovaním primeraného zadosťučinenia za nemajetkovú ujmu pri určovaní jej výšky. Osviežujúco je nastolená aj diskusia o sankčnom charaktere zadosťučinenia vychádzajúca z inštitútu angloamerickej právnej kultúry „punitive damages“ alebo „exemplary damages“.

V poradí tretia kapitola rozoberá vznik nemajetkovej ujmy spôsobenej nesprávnym úradným postupom, pod ktorý možno zaradiť aj neprímeranú dĺžku konania (prieťahy v konaní). Autorský kolektív poukazuje na dôležitosť uvedenej kapitoly vyzdvihnutím skutočnosti, že práve ujma spôsobená poškodenému neprímeranou dĺžkou konania bola podnetom pre českého zákonodarcu zakotviť odškodnenie tejto nemajetkovej ujmy do zákona č. 82/1998 Sb. Uvedená kapitola čitateľa oboznamuje s vymedzením nesprávneho úradného postupu, konkretizuje neprímeranú dĺžku konania, ponúka výklad „prieťahov v konaní“, ktoré odlišuje od neprímeranej dĺžky konania.

Druhý postup v rámci výkonu verejnej a štátnej moci, za ktorý nesie štát a územné samosprávne celky zodpovednosť, analyzuje štvrtá kapitola. Ide o ujmu spôsobenú nezákonným rozhodnutím. Kapitola oboznamuje adresáta publikácie postupne od výkladu pojmu „nezákonné rozhodnutie“ v zmysle zákona č. 82/1998 Sb. a vymedzenia subjektov, ktoré ich môžu vydávať, cez konkretizáciu podmienok zodpovednosti štátu za nemajetkovú ujmu spôsobenú nezákonným rozhodnutím, ktoré musia byť splnené na strane poškodeného, po rozbor situácií, ktoré môžu nastať po zrušení rozhodnutia pre nezákonnosť.

Piata kapitola sa zameriava na problematiku zodpovednosti štátu za porušenie práva na osobnú slobodu, teda v rámci výkonu väzby (predovšetkým zákonnej), výkonu trestu a výkonu ochranného opat-

renia. Ústrednou témou je otázka odškodňovania ujmy, ktorá poškodenému vznikla zákonnou väzbou. Autorský kolektív veľmi podrobne prostredníctvom analýzy navzájom si odporujúcich rozhodnutí Najvyššieho súdu ČR a Ústavného súdu ČR a doplnením vlastného názoru, ponúka riešenie otázky aplikovateľnosti právneho predpisu, podľa ktorého sa má poskytnúť poškodeným odškodnenie za nemajetkovú ujmu spôsobenú zákonnou väzbou. Kapitola ponúka aj popis okolností, ktoré vylučujú právo na odškodnenie za výkon zákonnej väzby, trestu či ochranného opatrenia nariadeného v trestnom konaní. Prínosom kapitoly je pohľad na zodpovednosť štátu za činnosť orgánov činných v trestnom konaní, ktoré svojím postupom spôsobujú neodôvodnenosť trestného stíhania poškodeného.

S právom na zadosťučinenie za nemajetkovú ujmu spôsobenú nesprávnym výkonom verejnej moci sa spája aj otázka premlčania, ktorú autori zapracovali do šiestej kapitoly. Náhrada nemajetkovej ujmy je síce osobným právom, ale majetkovej povahy, a preto podlieha premlčaniu. Autorský kolektív zdôrazňuje dôležitosť spracovania problematiky premlčacích lehôt v publikácii tým, že podľa zákona č. 82/1998 Sb., podliehajú premlčaniu všetky formy zadosťučinenia.

V siedmej kapitole sa sumarizuje aplikácia právneho predpisu pri odškodňovaní nemajetkovej ujmy spôsobenej nesprávnym úradným postupom spočívajúcim v neprímeranej dĺžke konania, a to pred a po účinnosti novely zákona č. 82/1998 Sb., ktorá s účinnosťou od 27. 4. 2006 zakotvila do zákonnej normy právo na odčinenie nemajetkovej ujmy.

Procesné súvislosti s odškodňovaním nemajetkovej ujmy autori zaradili do ôsmej záverečnej kapitoly. Za nedostatok tejto časti publikácie považujem absenciu problematiky nevyhovujúceho stavu ohľadom dôkazného bremena a tvrdenia, ktorého nositeľom je podľa zákona č. 82/1998 Sb. poškodený a nie zodpovedný štát či územný samosprávny celok. Uvedený nedostatok bol ČR vyčítaný aj Európskym súdom pre ľudské práva.

Uvedená publikácia poskytuje zaujímavý pohľad na problematiku odškodňovania nemajetkovej ujmy zo strany zodpovedného štátu či územného samosprávneho celku. Problematika je uchopená odborne s rozborom početnej judikatúry domácich súdov i štrasburských a poukazuje na problematické momenty súčasnej právnej úpravy. Vzhľadom k odbornosti nastolených problémov a možných riešení autormi, je publikácia vhodná pre odbornú verejnosť, hlavne pre študentov právnických fakúlt, ako i odborníkov z praxe. Keďže autori veľmi detailne vysvetľujú všetky právnické pojmy využité na osvetlenie problematiky a uvádzajú početné príklady z praxe, je publikácia vhodná aj pre laickú verejnosť.